

Dr. Muhammet Emin BİNGÖL
İstanbul Medipol Üniversitesi Hukuk Fakültesi
Ticaret Hukuku Anabilim Dalı

**ADİ ORTAKLIKTA PAY KAVRAMI
VE ADİ ORTAKLIK PAYININ
DEVİRİ**

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	VII
İÇİNDEKİLER.....	XI
KISALTMALAR.....	XXV
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

ADİ ORTAKLIKTA KİŞİ UNSURU VE KİŞİ UNSURUNUN DEĞİŞİKLİĞE UĞRAMASI

I. KİŞİ UNSURU KAVRAMI.....	11
A. Genel Açıklamalar.....	11
B. Ehliyet Sorunu	16
II. ORTAK SIFATI (MITGLIEDSCHAFT)	19
A. Kavram.....	19
B. Ortak Sifatının Kazanılması.....	24
1. Genel Açıklamalar.....	24
2. Ortaklık Payı Üzerinde İntifa Hakkı Tesisi Hâlinde Ortak Sifatının Sahibi	25
C. Ortak Sifatının Tekliği.....	27
III. ORTAK SIFATINDAN DOĞAN HAKLAR VE BORÇLAR.....	34
A. Ortak Sifatından Kaynaklanan Haklar	34

1. Yönetim ve Katılım Hakları.....	34
2. Mal Varlıksal Haklar.....	38
B. Ortak Sıfatından Doğan Borçlar.....	40
IV. KİŞİ UNSURUNUN DEĞİŞMESİ.....	43
A. Kişi Çevresinin Değişmezliği İlkesi (Grundsatz der personellen Geschlossenheit der Gesellschaft).....	43
B. Kişi Unsurunun Değişebileceği Hâller.....	45
1. Değişiklik Kavramı.....	45
2. Değişiklik Hâlleri.....	48
a. Yeni Ortak Alımı	48
b. Çıkma ve Çıkarılma.....	50
1) Çıkma.....	50
2) Çıkarılma.....	52
c. Devir.....	53

İKİNCİ BÖLÜM

PAY DEVRİ AÇISINDAN TEMEL KAVRAM OLARAK: ADİ ORTAKLIKTA PAY KAVRAMI

I. ADİ ORTAKLIĞIN MAL VARLIĞI.....	56
A. Genel Açıklamalar.....	56
B. Karşılaştırmalı Hukukta Durum.....	59
1. Alman Hukuku	59
a. Geleneksel (Klasik) Elbirliği Teorisi	60
b. Modern Elbirliği (Grup) Teorisi	62
c. 29.01.2001 Tarihli Alman Federal Mahkemesi Kararında Benimsenen Görüş.....	64
2. İsviçre Hukuku	66
3. Alman Federal Mahkemesi Kararının Türk Doktrinindeki Yansımaları	70
C. Mal Varlığının Adi Ortaklık Açısından Zorunlu Olmaması	73

D. Kural: Elbirliği Mülkiyet (Gesamteigentum/ Gesamthand eigentum).....	77
E. İstisna: Paylı Mülkiyet (Bruchteilseigentum)	80
F. Mal Varlığı Yapısının ve İlgili Yapının Teorik Olarak Nitelenirilmesi Önemli	86
II. PAY KAVRAMI	89
A. Elbirliği Mülkiyet Rejiminde Payın Anlamı.....	90
B. Pay Kavramının Ticaret Şirketlerindeki Anlamı.....	93
1. Anonim Ortaklık Payı.....	93
2. Limited Ortaklık Payı	95
3. Şahıs Ortaklıklarının Payı	96
C. Adi Ortaklıkta Pay	98
1. Genel Açıklamalar.....	98
2. Katılım Payı (Beitrag)	99
3. Kazanç ve Zarara Katılma Payı	102
4. Ayrılma Payı	105
5. Tasfiye Payı.....	106
6. Mal Varlığı Payı.....	108
7. Ortaklık Mal Varlığı Üzerindeki Pay (Anteil am Gesellschaftsvermögen)	109
a. Genel Açıklamalar.....	109
b. Kavram.....	110
c. Ortaklık Mal Varlığı Üzerindeki Pay ve Ortak Sıfatı Arasındaki İlişki	113
8. Ortaklık Payı (Gesellschaftsanteil).....	115
a. Terminoloji	115
b. Kavram.....	116
1) Genel Açıklamalar.....	116
2) Ortaklık Payının Unsurları	117
3) Ortak Sıfatı İle İlişkisi	119
a) Yabancı Doktrin	119
b) Türk Doktrini.....	123

c. Hukukî Niteliği.....	125
1) Genel Açıklamalar.....	125
2) Doktrindeki Görüşler.....	126
a) Ortaklık Payının Hak Olmadığını İfade Eden Görüş.....	126
b) Ortaklık Payının Hak Olduğunu İfade Eden Görüş.....	129
3) Görüşümüz	133
4) Ortaklık Payının Haklar Kategorisindeki Yeri.....	141
d. Özellikleri.....	144
1) Bütünlük	144
2) Tasarruf İşlemlerine Konu Olabilmesi.....	146
a) Genel Açıklamalar.....	146
b) Adi Ortaklık Payının Rehnedilebilmesi	147
c) Adi Ortaklık Payının İntifa Hakkına Konu Olabilmesi	150
3) Adi Ortaklık Payının Hacze Konu Olabilmesi.....	155
a) Mukayeseli Hukuktaki Tartışmalar.....	155
i. Alman Hukuku	155
ii. İsviçre Hukuku.....	157
b) Türk Hukukunda Durum.....	158
i. Genel Açıklamalar.....	158
ii. Haczin Yapılışı ve Haciz Süreci.....	161
iii. Adi Ortaklık Payının Paraya Çevrilmesi	165
III. ARA DEĞERLENDİRME	167

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ADİ ORTAKLIK PAYININ DEVRİ

I. İRADİ DEVİR.....	171
A. Genel Açıklamalar.....	171
B. Kişi Unsurunun Değişmesine Rağmen Kişi Ortaklığının Kimliğinin Korunması	174
1. Genel Açıklamalar.....	174

2. Değişikliğe Rağmen Ortaklığın Kimliğinin Korunmasını Grup Teorisiyle Özdeşleştiren Görüş.....	176
3. Eleştiri ve Görüş	179
C. Ortaklık Payının Tek Bir Hukukî İşlem Yoluyla Devri (Die rechtsgeschäftliche Übertragung des Gesellschaftsanteil)	182
1. Devrin Mümkün Olup Olmadığı Sorunu.....	182
a. Tarihsel Süreç.....	182
1) Tek Bir Hukukî İşlem Yoluyla Devrin Mümkün Olmadığını İleri Süren Görüşler.....	182
2) Hukukî İşlem Yoluyla Devrin Mümkün Olduğunu İleri Süren Görüşler.....	184
a) Yabancı Doktrin	184
b) Türk Hukuku.....	189
b. Mevcut Düzen	190
1) Genel Açıklamalar.....	190
2) TBK'nın 632. Maddesinin Lafzen İncelenmesi.....	191
3) Devrin Konusu.....	195
2. Adi Ortaklık Payının Hukukî İşlem Yolu ile Devrinin Hukukî Niteliği.....	197
3. Tek Bir Hukukî İşlem Yoluyla Ortaklık Payının Devrine Uygulanacak Hükümler.....	201
a. Genel Açıklamalar.....	201
b. Limited Ortaklık Payının Devrine İlişkin Hükümlerin Kıyasen Uygulanması	204
c. Miras Payının Devrine İlişkin Hükümlerin Kıyasen Uygulanması.....	205
d. Sözleşmenin Devri Hükmünün Kıyasen Uygulanması 207	
1) Yabancı Doktrinde Sözleşmenin Devri Görüşü.....	208
a) Adi Ortaklığın Sözleşme İlişkisi Olması	209
b) Diğer Ortaklar Tarafından Onay Verilmesi Şartının Alacağın Temlikinin Yapısına Uygun Olmaması	211
2) Türk Hukukunda Sözleşmenin Devrinin Uygulanmasına İlişkin Görüş	213

e. Alacağın Temlikî Hükümlerinin Kıyasen Uygulanması.....	214
f. Sonuç	218
1) Limited Ortaklık Payının Devrine İlişkin Hükümlerin Uygun Olmayışı.....	218
2) Miras Payının Devrine İlişkin Hükümlerin Uygun Olmayışı.....	219
3) Sözleşmenin Devrine İlişkin Hükümlerin Uygun Olmayışı.....	219
a) Yabancı Doktrinde İleri Sürülen Görüşler.....	219
b) Türk Hukuku Bakımından Değerlendirme	221
i. Sözleşmenin Devrinin Uygulanmasına İlişkin Alman Hukukunda İleri Sürülen Gerekçelerin Türk Hukukuna Uygulanabilirliği.....	221
ii. Sözleşmenin Devri Hükümlerinin Adi Ortaklık Payının Devrine Uygun Olup Olmadığının Değerlendirilmesi	222
4) Alacağın Temlikine İlişkin Hükümlerin Devre İlişkin En Uygun Hükümler Oluşu.....	227
4. Adi Ortaklık Payının Hukukî İşlem Yoluyla Devir Süreci ..	229
a. Devir Sözleşmesi.....	229
1) Borçlandırıcı İşlem	231
a) Genel Açıklamalar.....	231
b) Borçlandırıcı İşlemin Şekli.....	232
2) Tasarruf İşlemi	234
a) Genel Açıklamalar.....	234
b) Tasarruf İşleminin Şekli	234
3) Borçlandırıcı İşlemin Geçersizliğinin Tasarruf İşlemine Etkisi.....	238
4) Tasarruf İşleminin Geçersizliğinin Ortaklık Payının Devrine Etkisi.....	240
5) Sözleşmenin Tarafları	245
a) Devreden	246
b) Devralan.....	247
i. Devralanın Üçüncü Kişi Olması Hâli	247
ii. Devralanın Ortaklardan Biri Olması Hâli ..	247

---

b. Ortaklara Bildirim Yapılması	249
c. Diğer Ortakların Onayı	251
1) Onayın Tarafları	254
2) Onayın Zamanı	258
3) Onayın Şekli	260
4) Onayın Niteliği	263
a) Onayın Bağımsızlığı	263
b) Onayın Hukukî Niteliği	267
5) Ortaklar Tarafından Onay Verilmemesi	270
a) Genel Açıklamalar	270
b) Ortaklar Tarafından Onay Verilmemesinin Hüküm ve Sonuçları	273
i. Ortaklık Bakımından Hüküm ve Sonuçları	273
ii. Ret Kararının Devreden ve Devralan Arasındaki İlişki Bakımından Hüküm ve Sonuçları	274
iii. Mal Varlıksal Hakların Geçişine İlişkin Durum	275
6) Ortakların Onay veya Ret Kararlarının Hükümsüz Olması	279
5. Devrin Etkisini Gösterdiği An	279
6. Tüm Ortakların Eş Zamanlı Paylarını Devretmesi Problemi	281
7. Adi Ortaklık Payının Kısmen Devri	287
a. Ortaklık Payının Kısmen Devrinin Mümkün Olup Olmadığı Sorunu	287
b. Ortaklık Payının Kısmen Devrinin Hukukî Niteliği	289
1) Ortaklık Payının Kısmen Bir Üçüncü Kişiye Devri	291
2) Ortaklık Payının Kısmen Bir Diğer Ortağa Devri ..	292
D. Çift Sözleşme ile Ortak Değişikliği (Mitgliederwechsel durch Doppelvertrag)	293
1. Genel Açıklamalar	293
2. Bir Ortağın Ortaklıktan Çıkması	297
a. Genel Açıklamalar	297

b. Çıkma Sözleşmesi.....	298
1) Tarafları	299
2) Şekli	300
3. Ortaklığa Yeni Ortağın Kabulü.....	302
a. Genel Açıklamalar.....	302
b. Kabul Sözleşmesi.....	304
1) Tarafları	307
a) Şekli	308
4. Genişleme (Akkreszenz/Anwachsung) ve Daralma (Dekreszenz/Abwachsung) Prensipleri	313
II. ADİ ORTAKLIK PAYININ MİRAS YOLUYLA İNTİKÂLİ.....	317
A. Ön Şart: Ortaklardan Birinin Ölümü	317
B. Bir Halefiyet Klozunun Bulunması.....	320
1. Halefiyet Klozuna İlişkin Genel Açıklamalar	320
2. Halefiyet Klozu Çeşitleri	323
a. Basit Halefiyet Klozu (einfache Nachfolgeklause).....	323
b. Nitelikli Halefiyet Klozu (qualifizierte Nachfolgeklause).....	324
c. Giriş Klozu (Eintrittsklause)	325
3. Halefiyet Klozlarının Niteliği	326
4. Halefiyet Klozlarının Şekli	328
5. Halefiyet Klozlarının Miras Hukukuyla İlişkisi	330
a. Genel Açıklamalar.....	330
b. Ortaklıklar Hukuku Anlamında Halefiyet Klozlarının Miras Hukukundaki Vasiyet Yoluyla Miras Bırakma Serbestisi Üzerindeki Etkileri.....	330
III. ADİ ORTAKLIK PAYININ DEVRİNİN BENZER KAVRAMLAR İLE İLİŞKİSİ.....	334
A. Adi Ortaklık Payının Devrinin Alt Katılım İle İlişkisi	334
1. Anlamı.....	334
2. Hukukî Niteliği.....	336
3. Kuruluş Amacı ve Görünüş Şekilleri.....	337

4. Alt Katılımın Oluşumu.....	339
5. Alt Katılımın Türleri	343
6. Alt Katılımın Ortaklık Payının Devrinden Ayrıştırılması..	344
B. Adi Ortaklık Payının Devri İle Ortaklık Payının Tek Taraflı Olarak Devri Arasındaki İlişki.....	345
1. Payın Tek Taraflı Devrine İlişkin Genel Açıklamalar.....	345
2. Payın Tek Taraflı Devrinin Ortaklık Payının Devrinden Ayrıştırılması.....	348

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

ADİ ORTAKLIK PAYININ DEVRİNİN SONUÇLARI

I. MADDİ HUKUK AÇISINDAN SONUÇLARI.....	351
A. Tek Bir Hukukî İşlem Yoluyla Pay Devrinin Sonuçları.....	352
1. Devreden Kişinin Hukukî Durumu	353
a. Genel Açıklamalar.....	353
b. Ortak Sifatından Kaynaklanan Borçlardan Sorumluluğu.....	355
c. Üçüncü Kişilere Karşı Borçlardan Sorumluluğu.....	359
1) İsviçre Öğretisinde İleri Sürülen Görüşler.....	360
a) OR Art. 181'in Kıyasen Uygulanmasına Karşı Olan Görüş.....	360
b) OR Art. 181'in Kıyasen Uygulanması Gerektiğini Savunan Görüş.....	363
2) Devreden Sorumluluğu Bakımından TBK m. 202'nin Uygulanmasına İlişkin Türk Hukukundaki Yaklaşımlar ve Değerlendirme	365
d. Pay Devir Bedeli.....	372
2. Devralan Kişinin Hukukî Konumu	373
a. Ortaklık Mal Varlığının Geçişi.....	373
1) Genel Açıklamalar.....	373
2) Ortaklık Mal Varlığında Taşınmaz Bulunması.....	374

a) Genel Açıklamalar.....	374
b) Tapu Sicilinin Düzeltmesi	376
c) Tescilin Hukukî Niteliği.....	381
d) Ortaklık Mal Varlığının Paylı Mülkiyet Şeklinde Yapılandırılmış Olması Durumunda.....	384
b. Yönetim ve Katılım Hakları.....	385
1) Genel Olarak.....	385
2) Özellikle Temsil ve Yönetim Yetkisi.....	386
c. Mal Varlıksal Haklar.....	387
d. Özel Haklar.....	390
e. Mevcut Ortaklık Hukukundan Kaynaklanan Borçlardan Sorumluluğu	391
f. Üçüncü Kişilere Karşı Borçlardan Sorumluluğu.....	394
3. Payın Kısmen Devrinde Durum.....	395
4. Tek Bir Hukukî İşlem ile Pay Devrinin Vergi Hukuku Bakımından Özellik Arz Eden Durumları.....	396
a. Önceki Vergi Borçlarından Sorumluluk	397
b. Devir ile Birlikte Doğan Vergi Borçlarından Sorumluluk	399
B. Çift Sözleşme Yoluyla Ortak Değişikliğinin Hukukî Sonuçları	402
1. Ortaklıktan Çıkan Kişinin Hukukî Durumu.....	403
a. Genel Açıklamalar.....	403
b. Mal Varlığı Üzerindeki Hak Sahipliğinin Kaybedilmesi.....	404
1) Kural: Elbirliği ile Mülkiyet.....	404
2) İstisna: Paylı Mülkiyet.....	405
c. Diğer Ortaklar Bakımından Genişlemenin Meydana Gelmesi.....	406
d. Ortaksal Hak ile Borçların Kaybedilmesi.....	407
e. Ortaklıktan Çıkma ile Oluşan Hak ve Borçlar	408
1) Çıkan Ortağın Hakları.....	408
a) Ayrılma Bedeli Talep Hakkı	408
i. Genel Açıklamalar.....	408

ii. Ayrılma Bedelinin Hesaplanması.....	413
b) Verilen Eşyanın Geri Alınması Hakkı.....	415
c) Borçtan Kurtarılmayı Talep Hakkı.....	416
d) Teminat İstemek Hakkı	420
e) Tamamlanmamış İşlere Katılma Hakkı.....	421
i. Genel Açıklamalar.....	421
ii. Tamamlanmamış İş Kavramı.....	422
iii. Talebin Kapsamı ve Niteliği.....	423
f) Aksine Anlaşmalar	426
f. Bilgi Alma ve İnceleme Hakkı.....	427
1) Çıkan Ortağın Borçları	427
a) Genel Açıklamalar.....	427
b) Çıkan Ortağın Açıktan Sorumluluğu.....	428
i. Sorumluluğun Kapsamı.....	428
ii. Sorumluluğun Kaldırılıp Kaldırılmayacağı Sorunu.....	432
g. Üçüncü Kişilere Karşı Sorumluluk.....	434
1) Genel Açıklamalar.....	434
2) Sorumluluğun Kapsamı.....	437
3) Diğer Ortaklara Rücû.....	443
2. Ortaklığa Kabul Edilen Kişinin Hukukî Durumu.....	447
a. Üçüncü Kişinin Ortak Sıfatını İktisap Etmesi	447
1) Genel Açıklamalar.....	447
2) İktisabın Hukukî Niteliği	447
b. Ortaklık Mal Varlığı Üzerinde Hak Sahipliğinin İktisap Edilmesi	450
1) Kural: Elbirliği ile Mülkiyet.....	451
2) İstisna: Paylı Mülkiyet.....	452
c. Diğer Ortaklar Bakımından Daralmanın Meydana Gelmesi	454
d. Ortaksal Hak ile Borçların İktisabı	455
1) Yönetim ve Katılıma İlişkin Hak ile Borçların İktisabı.....	455
2) Mal Varlıksal Hak ile Borçların İktisabı.....	457
e. Üçüncü Kişilere Karşı Borçlardan Sorumluluk	458

3. Ortak Sıfatının Çift Sözleşme Yoluyla Değişmesinde Çıkan ve Kabul Edilen Kişiler Arasında Yapılan Anlaşmalar	465
4. Çıkma ve Kabul Sözleşmelerinden Birinin Geçersiz Olmasının Sonuçları.....	466
a. Çıkma Sözleşmesinin Geçersiz Olmasının Sonuçları ...	471
b. Kabul Sözleşmesinin Geçersiz Olmasının Sonuçları.....	473
C. Adi Ortaklık Payının Miras Yoluyla İntikâlinin Hukukî Sonuçları.....	475
1. Payın Doğrudan Geçışı.....	475
2. Mirasçıların Ortak Konumu.....	476
a) Doktrinde İleri Sürülen Görüşler	476
b) Değerlendirme ve Kanaat	481
3. Halefiyet Klozunun Haklar Özellikle Oy Hakkı ve Borçlar Üzerindeki Etkileri.....	484
a. Genel Açıklamalar.....	484
b. Özellikle Kişisel Borçların Üstlenilmesi.....	486
4. Miras Ortaklığında Karar Alınması	489
5. Miras Ortaklığının Sona Ermesi	490
II. USUL HUKUKU AÇISINDAN SONUÇLARI.....	491
A. Genel Açıklamalar.....	491
B. Süje Değişikliğinin Dava Açılmadan Önce Gerçekleşmesi	492
1. Tek Bir Hukukî İşlem Yoluyla Devir	492
2. Çift Sözleşme ile Devir.....	496
a. Çıkma Durumunda.....	496
b. Yeni Kabul Durumunda.....	498
3. Payın Miras Sonucu İntikâli	499
C. Süje Değişikliğinin Dava Derdestken Gerçekleşmesi	499
1. Tek Bir Hukukî İşlem Yoluyla Devir	501
a. Payını Devreden Ortağın Davacı Tarafında Olması	502
1) Dava Konusunun İç İlişkiden Kaynaklanması Durumunda	503

---

2) Dava Konusunun Dış İlişkiden Kaynaklanması Durumunda	505
b. Payını Devreden Ortağın Davalı Tarafta Olması	505
1) Dava Konusunun İç İlişkiden Kaynaklanması Durumunda	505
2) Dava Konusunun Dış İlişkiden Kaynaklanması Durumunda	506
2. Çift Sözleşme ile Devir.....	508
a. Çıkma Durumunda.....	508
b. Yeni Kabul Durumunda.....	509
3. Payın Miras Sonucu İntikâli	510
D. Süje Değişikliğinin Hüküm Kesinleştikten Sonra Gerçekleşmesi	511
SONUÇ	513
KAYNAKÇA	539